

Stili teknik

Faton Berisha

Fakulteti i Shkencave Kompjuterike
Universiteti i Prizrenit

Përmbajtja

- 1 Hyrje
- 2 Stili i mirë i shkruarjes
- 3 Stili i mirë i dokumentacionit

Hyrje

- Si të shkruhet.
- Stili i shkruarjes akademike dhe teknike
- Dallimet e stilit të dokumentacionit teknik

Mësoni të shkruani

- Mësoni të shkruani (çfarëdoqoftë).
 - Aftësi të komunikimi të mirë me shkrim
 - Shkruani. (Shumë!)
- Balanconi shkruarjen me një dozë të shëndetshme leximi
 - Mësoni t'i identifikoni pjesët mekanike të asaj që e bën një shkrim të efektshëm.
 - Lexoni një numër shkrimesh nga i njëjti autor.
 - Propozim: Malcolm Gladwell
- Shkruarja e mirë është e qartë, e ngjeshur dhe komunikon idetë në mënyrë të efektshme.

Mësoni të shkruani (Vazhdim.)

- Mos lejoni që stili t'u ndalojë.
 - Proza nuk mund të jetë perfekte që nga fjala e parë që e shkruani.
 - Derisa shkruani, fiken kritikun e brendshëm dhe *vetëm shkruani*.
 - Kritikun mund ta ndezni prapë gjatë korrigjimit dhe editimit më vonë.

Gramatika

- Po, duhet t'i përdorni rregullat gramatikore!
 - Rregullat gramatikore ekzistojnë për të na ndihmuar t'i komunikojmë qartë mendimet tona pa dykuptimshmëri apo konfuzion.
 - Krahësimi me rregullat sintaksore të një gjuhe programuese
 - Vështirë që dikush do të marrë mundimin të lexojë një dokumentacion të shkruar ndesh rregullave drejtshkrimore.
 - Lë shijen e një pune të kryer shkel e shko
- Shfrytëzoni doracakë drejtshkrimorë dhe stili.
 - Fjalor drejtshkrimor i gjuhës shqipe
 - Strunk, White, The Elements of Style
 - Hacke, A Pocket Style Manual
 - Alfred, Brusaw, Oliu, Handbook of Technical Writing

Stili

- Tipet e çështjeve që mbulohen me doracakë stili:
 - Kur të vehen numrat me shkrim e kur të shkruhen me shifra
 - Kur të përdoen em-vizat e kur en-vizat
 - Si të citohet literatura, etj., etj.
- Tre doracakë klasikë stili:
 - The Chicago Manual of Style
 - Në shkenca shoqërore dhe shqyrtime historike
 - MLA (Modern Language Association)
 - Në shumicën e publikimeve letrare, mediatike dhe kulturore
 - MPA
 - Në shumicën e publikimeve shkencore
- *Jini konsistent!*
 - Lexuesit e gjejnë të papëlqyeshëm përdorimin e zgjedhjeve të ndryshme stilistike brenda të njëjtit dokument.

Stili i mirë i dokumentacionit

- Natyrisht, shkelja e kujdesshme e rregullave e kthen shruarjen e mirë në *shkruarje madhështore*.
- Ka dallime të rëndësishme ndërmjet materialit akademik dhe dokumentacionit teknik
 - Prezantimi në formë të shtypur kundrejt konsumimit online
 - Njerëzit *lexojnë ndryshe* në ekranin kompjuterik
 - Njerëzit lexojnë dokumentacionin teknik ndryshe nga materiali akademik.

Devijimet e stilit të dokumentacionit

- Kur lexojnë online, njerëzit kapërcejnë nëpër tekst.
- *Markimi (markup)*
 - Shfrytëzoni lirshëm markimin brenda një paragrafi.
 - Kryesisht përdorimi i *theksimit* dhe tekstit të **fortë**.
 - Markoni gjërat si: `mostrat` e kodit, **input** kundrejt *output* e të ngjashme.
 - Shkruani në paragrafë të shkurtër.
 - Maksimalisht pesë ose gjashtë fjali për paragraf.
 - Thyerja e mendimeve në pjesë të vogla mundëson që pikat me rëndësi të mos kapërcehen për shkak të tekstit rrethues.

Devijimet e stilit të dokumentacionit (Vazhdim.)

• ...

- Përdorni një gamë elementësh strukturalë
 - Lista, tabela, bloqe kodi, e të ngjashme
 - Callouts (retë) janë posaçërisht të dobishëm: tërheqin vëmendjen në copëza përmbajtjeje që përndryshe do të humbisnin, ofrojnë digresione argëtuese ose interesante, ose indikojnë informatë me rëndësi të posaçme.
- Bëjeni vizuele strukturën tuaj
 - Rrjedhshmëria është vështirëe arritshme në material teknik.
 - Ballinat e pikave (seksonet) janë posaçërisht të rëndësishme.
 - Titujt u ndihmojnë lexuesve të gjejnë shpejt pikën e kërkuar të dokumentit.
 - Krahazo me disenimin e Web faqeve dhe me shkruarjen e prezantimeve

Devijimet e stilit të dokumentacionit (Vazhdim.)

- Stili
 - Jini konverzacional
 - Shkruani me ton të ngjashëm me atë që flisni.
 - Jo tikë verbalë, jo ndesh me rregullat grametike
 - Po shkurtesa, po fillim fjalish me parafjalë
 - Mos keni drojë nga toni personal
 - Mund të përdoret "unë"
 - Konsistencë në përdorimin e përemrave në punë bashkautoriale
 - Kujdes me kohët e foljeve dhe vetat
 - Veta e dytë, koha e ardhme (sidomos në praktikumë, tutorials):
"Së pari duhet të instaloni Foo versioni 7."
 - Veta e parë shumës:
"Së pari do të na duhet të instalojmë Foo versioni 7."

Devijimet e stilit të dokumentacionit (Vazhdim.)

• ...

- Kujdes nga pasiviteti

- Evitoni trajtën pësore.
- Shkruarja e mirë teknike është aktive: Folja vjen e para.
("Keni mësuar të eviton trajtën pësore në kurset e gjuhës shqipe",
kundrejt
"Kurset e gjuhës shqipe u kanë mësuar të evitoni trajtën pësore")
- Menjanoni verbalizmin:
"Një praktikum i mirë duhet t'i shfaqë shumicën e fushave të ndryshme të projektit",
kundrejt
"Një praktikum duhet t'i shfaqë fushat kryesore të projektit."

Devijimet e stilit të dokumentacionit (Vazhdim.)

- ...
 - Kujdes nga tikët e shkrimit
 - Çdokush ka shprehi të caktuara të këqia gjatë shkruarjes.

Udhëzime për lexim të mëtejme

- <http://www.fberisha.org>
- <http://jacobian.org/writing/great-documentation/technical-style/>
- <http://www.gladwell.com/archive.html>

Përfundim

- Stili i shkruarjes akademike dhe teknike
- Veçoritë stilistike të dokumentacionit teknik